

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gwaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia LXXX. Nam omnis homo igne salietur, & omnis uictima sale salietur. Bonus est sal. Cæterùm si sal insulsus fuerit, quo ipsum condietis? Habere in uobis ipsis salem, & pacem habere inter uos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

1. Corinth. 9. corpus suum castigare, & in seruitutem redigere dicebat: indefinendi nimirum pietatis studio, & quod licitum quocq; abstineret, si quando illa scandali causam praeberet possent, &c.

Scandala publicae etiam coercerentur. Ceterum quia non omnium ea est pietas, ut seipsum coercent, quod minus alijs scandalo sine publico numero sunt ministri, quorum est arguere, monere, corripere, diruere denique & extirpare per gladium spiritus, quicquid aduersus Dei cognitionem veramq; pietatem extollitur. At quia his quos non omnes acquiescunt, magistratus instruit Deus, quos suorum iudiciorum vindicta esse videtur, & illis gladium ipsum concessit, quo bonos tueantur, malos autem pro delictorum & improbitatis ipsorum ratione puniant atq; coercent. Hic ergo utriusq; officij sui memores sint, nec villo personarum respectu deantur, quando constat nocentiora esse scandala, quae à personis illustrioribus proueniunt, nec etiam negligi posse ea, quae ab obscuris & contemptis auctoribus obijciuntur. Etenim oculi iustitiae in re publica sicut ecclesia est aures, quem Deus speculatorem suis constituit, ut gregis suo attendat. Quis quoq; dici possunt Principes & Senatores, quos populi mores & studia obseruare, & eiusdem vitia corrigere decet. Manus vero esse dicemus ministros publicos, quorum opera in exequendis iudicijs suis magistratus viuunt. Pades autem erant subditi omnes & infimae conditionis homines. In hoc omnes tam ecclesiarum aures quam magistratus ita animaduertant, ut quemcumque alicuius scandali auctorem esse vident, illum pro delicti ratione coercent. Nulla enim ad publicam & imperium peccandi licentiam procliuor via est, quam si pauculis aliquor pro sua libidine omnia facere permittatur. Solent enim plerumq; ab exemplo argumentari, quosque peccare cupiunt, aut iam peccatum aliquod commiserunt: quod fit, ut paucorum impunitas publicae licentiae causa fiat. Hoc enim turba proueniunt, quibus res publica simul & ecclesiae interdum miserè commouentur, ut sequenti sermone dicetur. Sequamur ergo consilium, quod hic praescribitur, & priuatum simul ac publicum curamus, ne cui scandalo simus, nec nostram ipsorum utilitatem sequamur, sed multorum, ut saluamur in Christo Iesu Domino nostro: cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

H O M I L I A LXXX.

Nam omnis homo igne salietur, & omnis uictima sale salietur. Bonus est sal. Ceterum si sal infusus fuerit, quo ipsum condietis: Habete in uobis ipsi sale, & pacem habete inter uos inuicem.

Argumentum & usus praesentis loci. Postquam Dominus Iesus Christus graues aliquot discipulorum suorum lapsus grauius corripuit, mox generalem de scandalis uitandis doctrinam subiicit, quam cognitu uilem & necessarium esse nuper diximus, tum quod mundus hic scandalorum plenus est, nec quicquam tam facile est, quam simplices & incautos offendere: tum quod peccatum hoc longe grauissimum est & multiplex, & aeternae damnationis supplicium meretur. Monet autem Christus, & pro sua auctoritate praecipit, ut ne ijs quidem, quae nobis charissima & maxime necessaria sunt, parcat, si ea nobis ipsi cuiuslibet scandalo esse experiamur: utq; singuli priuatum quoad seipsum, deinde publice pro sua conditione ratione scandalis tollendis inuigilent. Quia autem doctrina haec carni molestissima est, adijcit illi praesentem locum, quo eam obseruata necessariam esse docet, si uel nostrae ipsorum uel publicae salutis consultum esse uelimus: & huius rei rationes tres adducit: quas ex ordine uidebimus.

I. Hominis natura correctio ne opus habet. Prima à communi hominum persona siue naturae nostrae conditione petitur. Nam omnis bonus (inquit) igne salietur, & omnis uictima sale salietur. Subest autem uerbis haec comparatio ex lege petita, quae sacrificijs fermentum quidem & mel adhibere prohibebat, eadem uero sale condire iubebat. Fermento autem pharisaicae propriae iustitiae fiducia, melle uero uoluptates & illecebrae carnis figurabantur, quae omnia procul abesse debent ab ijs, qui sacra sua Deo grata & accepta esse uolunt. Lidem uero curent, ut omnia ipsorum sale caelestis sapientiae condiantur, quem in sermone uerbo Christianorum Paulus maxime requirit. Sensus ergo uerborum Christi est: Ut olim uictima omnes ex Dei mandato sale condiri debuerunt: Ita homines, quos Deus sibi hostias uiuentes sibi uult: agete saliri conuenit. Eam ergo innuit esse humanae naturae corruptionem, ut nisi spiritali sale condiantur, inflantur.

instar mortis & putrefacta carnis scateat coram Domino. Huc enim facit, quod ipse Deus homi- Gen. 6. & 8.
nem nihil praeferat carnem, & humani cordis figmenta ab inuente aetate prava esse restatur. Nisi ergo
alunde adhibeatur vis quadam astringens, illico affectibus pravis diffuens recetrum omnis ge-
neris vitiorum fetorem contrahet. Quem vero hunc ignem et salem esse dicimus, quo nos saliri oportet. Nimirum Dei verbum, quod non hoc tantum loco, sed infinitis alijs per ignem & salem adu-
bratur. Apud Ieremiam enim dicit Dominus: An non verbum meum est sicut ignis, & sicut mal- Deiuerbu igne
leus dissipans petram? Et alibi prophetam aduersus improbos: verbi sui conceptores confirmans, & salem figura-
ait: Ed quod loquimini sermonem istum, ecce ego reddam verba mea in ore tuo ignem, & populum Ierem. 23.
istum ligna, & deuorabit eos. Et in Apocalypsi ignis ex ore testium Christi exire scribitur, qui hostes Apoc. 11.
isforam deuoret. Quod etiam pertinet quod apud Lucam Dominus se venisse dicit, ut ignem in terra Lucae 12.
accendat: nimirum Euangelium intelligens, cuius praedicatione orbem totum illuminari & inflam-
mari oportuit. Idem quoque Apostolos salem terra esse ait, quod non alia ratione accipi potest, quam
quod Dei verbum per illos toti orbi aspergi debuit. Et sane si veriusq; naturam & effectus conside-
ris, illa cum Dei verbo optime conuenire videbis. Vt enim inter elementa nihil purius igne: Ita Dei
verbum purissimum, & vt David dicebat, argento septies purgato est simile. Deinde vt ignis arida Psa. 111.
quae, & omnes crastiores materias vel totas consumit, vel purgatioris reddit: Ita Dei verbo terrena
desideria & carnis studia consumuntur, & homo illis mirifice purgatur, vt nouus planus & alius vi-
deri possit. Item vt ignis suo calore omnia fouet ac vegetat, & membra torpentia sibiipsis restituit:
Ita verbum Domini animos nostros Dei amore incendit, & ex torpentibus industrios & ad omne
officium paratos reddit. Adhuc vt igni splendor coniunctus est, quo omnia late illuminat, & tene-
bras dissipat: Ita Dei verbum lucerna est, quae sola humani ingenij tenebras pellit, & rerum diui-
narum cognitione mentes nostras illuminat. Quo nomine Christus Apostolos lucem mundi, & Ioan-
nem Baptistam lucernam Apostolos vocauit. Deinde quemadmodum sal naturae calidus & sic-
cus est, & proinde a corruptione conseruat, vlcera & scabiei pruritus pellit, cibis vero saporem
gratum confert: Ita Dei verbum superfluas in nobis cupiditates tollit, & ne illis toti corumpamur
obstat, adhuc libidinis & aliorum affectuum pruritus sistit, facit denique vt Deo accepti & grati
simus, qui alioqui propter ingentem corruptionem & vitia in nobis quoridie erumpenti a fastidio
& repelli merebamur. Hoc igitur igne, hoc sale homines saliri & condiri oportet, si gratiam Deo victi-
mam seipos sistere velint. Fiet hoc, si primo singuli priuatim Dei verbum sibiipsis applicent, ad huius
regulam mores & studia sua examinent, per illud refectent vel excurant quicquid abs se praeter offi-
cium factum esse viderint. Facit hoc frequens & assiduum verbi studium, quod in Psalmis David
commendat, & diligens carnis castigatio, quae ea illi subducimus quae lasciuam & petulantem red-
dunt. At quia paucos est inuenire, qui haec ipsi sibi praestent (vt nec medicum facile reperias, qui
sibiipsis cauterium adhibeat) & alij quidem a pietatis studio prorsus alieni, alij vero oscurantiores
sunt, quam vt de his serio & assidue cogitent, ignem & salem huic per eos aspergi & adhiberi oportet, quos
Deus disciplina & salutis publicae custodes constituunt. In quorum numero ministri sunt, quos
hoc nomine salem terra dici, supra diximus, & quorum verba ignita esse debere ex ijs patet, quae
Ieremie Deus dicebat, & quae in Apocalypsi de testibus Christi ignem aduersus hostes pietatis eiactu
tantibus habentur. Isti ergo officij sui memores, mundo exulcerato & insipido salem huic serio asper-
gant, & si quos perniciores vident, ijs ignem quoque adhibeant & cauterium, quo vel inuitos ac
renitentes conuincant. Huc pertinet quod Isaias dicitur: Clama ex gurgure, ne cesses, & ex alta in-
stas rube vocem tuam, & annuntia populo meo praenaricationem suam, &c. Item quod Ieremia
dicebatur: Ecce ego posui verba mea in os tuum, ecce ego constitui te hodie super gentes & super re-
gna, vt euellas & excirpes, vt perdas ac dissipes, vt aedifices & plates, Et Ezechiel officij sui ad-
modum grauitate admonuit Deus, dicens: Et tu fili hominis ammon iudicabis: ammon iudicabis ciui-
tatem sanguinum? Indica ei omnes abominaciones suas, &c. Sed & ipse Christus Euangelij praedi-
cationem a penitentiae doctrina inchoare iubet, quae absque peccatorum redargutione & correptione
seria & seuera proponi non potest, sicuti prophetarum & Apostolorum exempla docent. Non est
ergo quod illorum iudicia alicuius faciant ministri, qui nudam salutis doctrinam proponi vellent,
& morum disciplinam nihil ad ministros pertinere clamant. Est enim hoc mundi ingenium, quod
1027.3.

Gen. 6. & 8.
Deiuerbu igne
& salem figura-
Ierem. 23.
Ierem. 5.
Apoc. 11.
Lucae 12.
Matth. 3.
Psa. 111.
Psa. 119.
Matth. 5.
Ioan. 1.
Vt homines
igne & sale
condiantur.
Psa. 119. 25.
119. &c.
Ministri
Isaie 38.
Ierem. 1.
Ezech. 22.
Lucae 24.
1027.3.

At quia hic magis
indicates esse vult
probitatis officij
personam, vt iustitiam
nonnam, vt enim
oculi inflat vt
suo attrahat. Quae
re, & eiusdem
exequendis
tionis hominis. Inter
nemque dicitur
a publican &
libidine omnia
cupiens, aut tan
suis fiat. Et tunc
ouentur, vt sermo
simul ac publican
torum, vt saluati
in in aeternam. Am
salietur. Do-
ctis: Habere
no grauitate
vilem & melle
in tam facile
& multum
ut horitate
ea nobis ipse
ro sua conditio
a est, adhibet
vel publica
Nunquid
se comparati
vero sale conditio
res & illecebra
et accepta esse
in in sermone
lam vultum
entes sibi vultu
iniali sale conditio

redarguionem non fert, nec sua opera prava in lucem protrahi patitur. Sed non idcirco illi indulgere debent verbi praedones, quando minime decet, ut homines in vicijs suis computroserent & perirent. Magistratus. Et quia mundi imperatorum et imperatorum auctoritas maior est, quam ut verbis semper corrigi possit, verbi ministris opem hic ferre decet. Ita in semetipsis habere debent, ita eodem reipublicas rotas condire debent, et toti in hoc esse, ut sua filia commisso in officio contineant, ne quisquam illorum culpa perire videatur. Nihil enim hoc facit, nec ferat, sicuti ex sequentibus patebit.

II. Infelix eorum conditio, qui disciplinam non recte exercent.

Sequitur enim secunda ratio, quam ab eorum persona sumit Christus, quibus ignem & saltem hunc administrandum Deus commisit. Bonus est sal, inquit, id est, Dei verbum & quae per illud fit correctio, in se bona, sancta, salutaris est. At si sal ipse insulsus fuerit, id est, si eius dispensatio in hominem insulsum & insipientem suum, officij negligentia incidit, quo ipsum condierit? Quis dixerit? Ut sal nullo remedio restitui potest, si semel acrimoniam suam amiserit: Ita si semel sublata fuerit publica correctionis auctoritas, & qui hanc exequi debebant, ipsi vel negligentia vel malo vicia exemplo auctoritatem suam prostituerint, malum hoc erit incurabile. Quod enim aliud profertur? Dei verbum, quo illi condiantur, qui & suam & verbi auctoritatem iam pridem prodiderunt? Aut quae auctoritas ipsi corrigendis sufficit, qui propter publicae functionis dignitatem quousque alios recellunt? Imò tantum est philantia & ambitionis malum, ut tales plerumque, recta monitione sibi stiliiter opponant, ne errasse videantur. Exempla eius rei prophetarum & Christi & Apostolorum pora exhibent. Quos enim omnes isti aduersarios grauios habuerunt, quam falsos religionis auctores, qui cum diuini huius ignis & salis ministri esse deberent, nihil praeter externum nomen praedicationis, quasi fulgorem ex lebere ostentabant, & omni prorsus acrimonia destituebantur, quae inspectiones & publica vicia coerceri & excindi oportebat? Quod ipsum nostrum saeculo non sine horridis vitijs orbis Christiani dispersione experimur. Postquam enim diuini verbi luce extincta sal insulsus facti sunt, qui summum sibi in ecclesia locum vendicabant, mox immensum illud superfluum & viciatorum chaos inualuit, quod iam saeculis aliquot nullo piorum Christi seruorum studio, nullis laboribus ecclesiae precibus & lacrymis, nulla Imperatorum & Regum potentia, nulla Conciliorum auctoritate corrigi aut tolli potuit. Accidit hoc ipsum corruptis magistratibus & priuatis in gradibus tribus familiaribus, si insulsi semel fiant, & quae alios in officio continere debebant, feruorem & acrimoniam abijciant. Facit huc exemplum Heli, quem osecranti sua indulgentia & filios suos corruptissimos per hos omnem cultum Dei in extremum contemptum adduxisse, & tandem publice calamitatis aethorem fuisse, sacra historia docet.

Salis insulsi poena. Math. 5. Lucæ 14.

Quae vero poena omnes huius similes maneat, Christus in praesenti lauculenter docet, sic dicit. Ad nihil valeat ultra, imò neque in terram neque in sterquilinum vtilis est. Sed foras eiecitur proculcetur. Nihil enim eiusmodi hominum praeterea vsum esse dicit. Quid enim cum ministro meo, insulsi, pigre & dissoluto facias, quando alij negotijs plerumque propter imperitiam adhiberi non possunt? Quis item Senatoris aut principis vsum esse, qui suam auctoritatem ipse prodidit? Quid ergo restat, quam ut eiectione ab omnibus conculcentur, & extremè infames ac ignominiosi fiant? Infirmitatem enim est (ut per prophetam ad Heli dicebat Dominus) ut ignominia & infamia noceant, quosque ipsius honorem & gloriam negligant. Facit huc exemplum, quod apud Malachiam reperimus & insulsi sacerdotibus Dominus minatur: Mitteram in vos execrationem, & maledicam benedictionibus vestris, quin maledixi, eo quod cor non applicuistis. En ego corrumpro vobis, & spargam stercuris in facies vestras, stercuris (inquam) dierum vestrorum solemnitatis & vobis vos ad se, ut nimirum toti stercorei & merdosi, adeoque in stercuris mutati videamini. Et parò post, vobis declinat in vicia, impingere fecistis multos in Lege, corruptistis foedus Leui, dicit Dominus exercituum. Reddam ego etiam ergo vos probrosos & abiectos toti populo, secundum quod non seruastis vias meas, &c. Erant ista bodie ministri simul & magistratibus consideranda, qui de cellis saecularium & politicorum auctoritate passim quiritantur. Huius enim mali ipsi sibi auctores sunt, dum frigidi & insulsi de Dei gloria & publica morum disciplina nunquam aut raro cogitantur.

1. Sam. 2. Malach. 2.

et ut multi murrum scabentes priuatis modis commodis student. Quae vitia nisi emendent, contemp-
tunt hunc, quem modis impatientius ferunt, mox grauiora mala et tandem extremum interitum se-
qui sentiunt.

Ceterum ad Christi verba redeamus, qui tertiam rationem ab vilitate producit, cuius respectu
homines plurimum mouentur. Habere (inquit) in vobis ipsiis salem, & pacem habere inter vos inui-
cem. Videtur ijs occurrere, qui publicam disciplinam ideo minus vrgendam esse contendunt, quod
sunt contentiones & odia ac inimicitiae inde exoriantur. Id vero diserte negat, et salem hunc pacis sta-
tio coniungens, correctionem moru publicam ita administrari posse docet, vt paci & concordia quam
maxime inferuiat. Quod tunc fiet, quando ita instituitur, vt omnibus bonis constare possit, nihil praer-
ter Dei gloriam & hominum salutem queri, qui alioquin in vitijs suis toti perituri essent. Et sane ad
conseruandam pacem & concordiam nihil efficacius & vtilius esse diligentem & aequali omnibus
communi legum bonarum & verbi diuini disciplina, prudentissimi quique viderunt, & omnium secu-
larum exempla testantur. Per hanc enim improbi coercentur, quibus si quiduis impune liceat, mox
diorum fortunas & corpora inuadentes publicarum turbarum & seditionum saepe auctores sunt.
Simil etiam impatientiae & rebellionis scandalum tollitur, quod bonis interdum ex improborum im-
punitate obijci consuevit. Et qui correcti ad mentem redeunt, mox correctionis huius fructum iucun-
dissimum sentiunt, & eos tenerime diligunt, quos prius iniquis ferebant, & odio prosequantur.
Denique si peccandi impunitas nulla sit, & absque omni personarum respectu omnes ex aequo corri-
gantur, nemini de legibus conuerti datur occasio, & cum ijs facilius in gratiam redeunt reliqui,
quos vel publice per verbi pracones correptos esse, vel legibus publicis iam factis fecisse vident. Et pri-
mum vero alijs de causis efferuntur, & discipline iugum excutunt, mox estrens peccandi licen-
tia vincit, quae tandem seditionum & publicorum malorum causa est, cum impij indies audaciores
sunt, pji vero eos antistites & magistratus colere desinant, quorum negligentia impijs animi augen-
tur. Exempla in historijs passim occurrunt, nec nostro seculo desunt, & vnam non isti aliquando
sentiamus, quod erupere sit nimia licentia, cuius praecipui auctores sunt ecclesiarum antistites, qui
se officio suo probe defunctos putant, si in absentes dictoria & conuicia iaculentur, cum interim in suo
gege grassantem motum corruptionem securi negligant. Semper ergo animis nostris inhaereat haec
Christi admonitio, vt huius memores ministri & magistratus de disciplina conseruanda assidue co-
gent, eandem vero patienter ferant qui peccarunt. Ita enim fiet, vt tam in hoc quam futuro seculo
solida & nunquam intermoritur a pace fruamur per Iesum Christum, cui debetur benedictio, honor,
gloria & potestas in aeternum. Amen.

III. Disciplina
paci conseruata
de feruit.

CAPVT X.

ET cum inde surrexisset, uenit in fines Iudaeae per regionem qua est
trans Iordanem. & conueniunt rursum turbae ad illum, & sicut con-
sueuerat docebat eas, Et aduenientes pharisaei interrogabant illum: Licet
ne uiro uxorem repudiare: tentantes illum. At ille respondens dixit illis:
Quid uobis praecipit Moses? At illi dixerunt: Moses permisit libellum
repudij scribere, ac dimittere. Et respondens Iesus dixit illis: Ad duritiem
cordis uestri scripsit uobis praecipit istud. Ceterum ab initio creatio-
nis marem & foeminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo
patrem suum & matrem & adharebit uxori suae, & erunt duo in carne
una: itaque non sunt amplius duo, sed una caro. Quod ergo Deus con-
iunxit, homo ne separet. Et in domo rursum discipuli eius eadem de re
interrogarunt eum. Et dicit eis: Quicumque dimiserit uxorem suam, &
duxerit aliam, moechatur a duersus eam. Et si mulier dimiserit uirum
suum, & nupserit alteri, moechatur.

